ומשום גזרה ימותו. תימה דבפ׳ שני דמסכת קינים [מ״ג] תנן אחת לזו ושתים לזו אלא לזו ואחרנא לזו ה׳ לזו ו׳ לזו ז׳ לזו פירוש ז׳ נשים לזו יש קן אחת סתומה אלא פורש איזו חטאת ואיזו עולה ולזו שני קנין ולזו אלא קנין וכו׳ ופרח גוזל אחד מאותו קן יחידי לשניה ולא נודע איזה הוא ומשניה פרח לשלישית ומשלישית לרביעית לחמישית לששית לשביעית וחזר פסול ופוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו הראשונה והשניה אין לה כלום פירוש פסול ופוסל אחד בן זוגו הנשאר משום דמיד כשפרח מראשונה לשניה הרי בשניה יש בה ה׳ פרידין אין להקריב ממנה אלא ארבע ב׳ חטאות וב׳ עולות ופוסל אותו אחד בן זוגו שנשאר בראשונה דאי מקרבי ליה לאותו שנשאר אם יעשוהו חטאת יהא נקבע בן זוגו שפרח לשניה בעולה והוה ליה עולה שנתערבה בד׳ פרידין סתומים ולא היה כשר להקריב ממנה אלא שני עולות אבל חטאת אפילו אחת לא דילמא עביד להיא לשמה לא למטה[א] ושלא עולות למעלה לא דילמא עביד כולן ג׳ עולות מן אותם ד׳ פרידין שבשניה משל אשה אחת ומן הדין אין לעשות מהם אלא שתי עולות וכן כשפרח משניה לשלישית[ב] וכן כולם הפורח נפסל וכן זוגו הנשאר מטעם דלעיל[ג] וכן כשחזר ופרח אחד מן השביעית לשמינית[ד] ומן השמינית לחמישית[ה] ורביעית לשלישית ושניה לראשונה פסול ופוסל להכי הראשונה והשניה אין להן כלום השלישית יש לה אחת[ו] הרביעית שתים[ז] החמישית שלש וכו׳ והשתא תימה כיון דפוסל בן זוגו הנשאר בראשונה מיד בפריחה ראשונה כשפרח מראשונה לשניה אם כן כשחזר ופרח אחד מהן משביעית לששית לחמישית לרביעית לשלישית לשניה לראשונה אמאי פסול כל שבשניה יקריבו ממנה שני פרידין כי מיד כשפרח בראשונה משניה לשלישית פסול גוזל הפורח ופוסל בן זוגו הנשאר בשניה ואין כשר בשניה אלא זוג אחד חטאת ועולה כשחזר נמי משניה לראשונה אמאי מיפסל בן זוגו הנשאר אי משום דאי מקריב ליה חטאת ועולה יהא נקבע הפורח לראשונה לעולה ואי עולה יהא נקבע הפורח לחטאת ומה בכך והלא בלאו הכי הראשונה אין לה כלום ומה בכך אם יהא נקבע בן זוגו בחטאת או בעולה ולא יוכשר להקריב מן הראשונה אלא חטאת אחת אם יהא נקבע גוזל שפרח לתוכה בחטאת או עולה אחת אם יהא נקבע גוזל הפורח לתוכה בעולה וכן קשה השלישית אמאי אין לה [אלא] אחת והרביעית שתים והחמישית ג׳ והששית ד׳ בחזרה והשביעית ו׳ משום דכל חדא מפסדת קן אחד בהליכה ואחד בחזרה[ח] ואמאי כיון דשניה אין לה כלום א״כ השלישית לא תפסיד בחזרה כלום ויהיה לה שתי קנין כשירות בה[ט] וכן בסיפא דקתני חזר עוד ופרח וחזר ופרח[י] השלישית והרביעית אין לה כלום אחת הרביעית יש לה אחת[יא] ואמאי הרביעית יהא לה אחת כיון דשלישית אין לה כלום וכיון דאמרי׳ הרביעית אין לה כלום החמישית יהא לה שתים[יב] וכן בסיפא דחזר עוד ופרח וחזר ופרח דקתני החמישית והששית אין לה כלום הששיעית יש לה אחת מי נמי גוזא וי״ל משום גזירה דגזרינן הני דפרח לבין שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם להפסיד אלו פרח לבין הקריבות והקשה רבינו יעקב מאורלייני״ם דמשום גזירה יעמוד כדפריך בשמעתא ומיהו דדוקא בהמה לאית לה תקנתא בראייה פריך הכי דהוה לן למיעבד תקנתא בראייה[יג] אבל בעופות דלית להו תקנתא בראייה שאין פדיון לעופות ליכא למיפרך הכי והקשה ר״י הא בבהמה נמי אמרינן יעמוד גזירה כפ׳ המערובת דתנן שור הנסקל אפילו אחד בריבוא יעמוד כולן ופריך ובכבשיהנו דניידו[יד] וימיח כל דפרים מרובא פרים ומשני גזירה שמא יקח מן הקבוע ואור״י דהכא פריך הכי דדוקא משום גזירה פר אלו שעיר דשעיר גופיה אינו אלא למצוה בעלמא מתרומה חדשה ימותו ולקמן נמי פריך משום גזירה פר אלו שעיר דשעיר גופיה גזירה שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחברתה ומה בכך אלו שעיר אי לא יעבוד אלא לה להדי דהאי מי כולי האי דקבע לגבי שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם כמו פר אלו שעיר אלא לה להדי דהאי מי כולי האי דקבע לגבי שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם הדי כל מילי מיתלף וגזרינן שפיר מיתה: **גזירה משום חטאת שמתו בעליה.** דילמא מיית אחד מן הכהנים[טו] דאפילו אח״ל דמקופיא מכפרי[טז] ראוי לגזור בפר כשמת אחד מן הכהנים משום חטאת שמתו בעליה אבל מה שפרש״י דילמא מיית כהן גדול לא נהירא לי דזה דבר הנראה לעינים ואפשר לעמוד עליו אי מיית או לא אבל משום חטאת שמתו בעליה לא לימיחס שפיר דאי אפשר לידע אי מיית חד מיניהו או לא: **משום חטאת שעברה שנתה בו׳ עד תינח שעיר פר מאי איכא למימר.** תימה לי מאי פריך הא בפר נמי דדינו הוא להיות בן פרים בני שתים וחכמים אומרים אף בני שלש רבי מאיר אומר אף בני ארבע וחמש אלא אין מביאין זקנים מפני הכבוד אלמא דלרבנן טפי משלש לא ויש לומר נהי דאפשר להקריבה לא הוה לן למימר יעמוד דשמא לא לחטאת שעברה שנתה אלא בחטאת שהיא כשרה בה אי שעירה דהוו בני שנה ובהכי שייך למיגזר משום שעברה שנתה דהלכתא גמירי לה דלמיתה אזלא אבל בפרים דהוו בני שלשה לא אגמירי הלכתא דיעמוד בשעבור שלש שנים ולהכי לא שייך למיגזר בהו והוה לן למימר יהא אי נמי הכא פריך אליבא דרבי מאיר דמדקתי דחקא לשנויי גזירה משום שעברה שנתה והוה מצי לשנויי בלא גזירה לרבנן דרבי הוא חטאת שעברה שנתה ממש אלא כדי לאוקמי כרובי עלמא אפילו כרבי מתניא דאמר בפר אף בני ארבע וחמש והוא הדין טפי מאי מתרלת: אין

קרבנות צבור קא אמרת שאני קרבנות צבור בדרבי טבי אמר רבי יאשיה[ו] דאמר רבי טבי אמר רבי יאשיה אמר קרא[1] זאת עולת חדש בחדשו אמרה תורה[א] חדש והבא לי קרבן מתרומה חדשה הא תינח שעיר פר מאי איכא למימר גזירה פר אלו שעיר ומשום גזירה ימותו ועוד הא דרבי טבי אמר רבי יאשיה גופה מצוה היא דאמר רב יהודה אמר שמואל[ב] קרבנות צבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש ואם הביא מן הישן יצא אלא שחסר מצוה אלא אמר רבי זירא לפי שאין הגורל קובע משנה לחברתה ונייתי ונגריל גזירה שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחברתה הא תינח שעיר פר מאי איכא למימר גזירה פר אלו שעיר ומשום גזירה ימותו אמרוה רבנן קמיה דאביי גזירה משום חטאת שמתו בעלי׳ הא תינח פר שעיר מאי איכא למימר גזירה שעיר אלו פר ומשום גזירה ימותו אלא גזירה משום חטאת שעברה שנתה גזירה היא גופה חטאת שעברה שנתה היא הא לא קשיא כרבי דתניא[ג] 2שנה תמימה מונה שלש מאות וששים וחמשה יום כמנין ימות החמה דברי ר׳ וחכ״א [ב]מונה שנים עשר חדש מיום ליום ואם **שנה תמימה.** המתורה בבתי ערי חומה להיות חלוטה לעוקם: **רבי אומר מונה שס״ה ימים.** בין שעיברו ב״ד את השנה בין שלא עיברוה שאין לך למנות אלא לימות החמה: **וחכמים אומרים.** הכל כמו שיסרלל מונין י״ב חדש מיום ליום אם פשוטה היא: ומה

קרבנות צבור. הבאין מתרומת הלשכה קאמרת: **שאני קרבנות צבור.** מרלאה חדש ניסן ואילך אין באין מן הישנה: **דרבי טבי.** במסכת ר״ה [דף ז.]: **חדש בחדשו.** לחדשי חידושין יתירי כתיבי לדרשה לומר לך יש חדש שאתה צריך לחדש הקרבנות ולהביאם מתרומה חדשה וגמר שנה שנה מניסן דכתיב[ד] ראשון הוא לכם וגו׳: **הביאה שעיר.** דאתי מתרומת הלשכה: **מלוה היא.** ולא עיכוב: **אין גורל.** של שנה זו קובע לשם שנה אחרת: **ומשום גזירה ימותו.** בתמיה דיו אם יראה: **משום חטאת שמתו בעליה.** שמת יומת הכהן בשנה זו: **אלא משום חטאת שעברה שנתה.** שמת עד יום הכפורים הבא תעבור שנה על השעיר הזה משנולד וקיימת לן בכל שעירי חטאת שפסולין לאחר שנה לתניא בתורת כהנים גבי חטאת יחיד תורה אחת יהיה לכם וגו׳ הרי כל התורה כולה כע״ז מה חטאת ע״ז בת שנתה אף כאן בת שנתה כשהוא אומר יהיה לרבות שעירי רגלים כשהוא אומר לכם לרבות שעירי ע״ז לעושה לרבות שעיר נשיא: **ופרכינן גזירה היא גופה חטאת שעברה שנתה.** מאי גזירה דקתמרת הא ולאי חטאת שעברה שנתה היא לשנה הבאה: **הא לא קשיא.** משכחת לה דלא עברה שנתה כרבי דאמר לא אמר אין שנה שלימה מיום הכפורים ליום הכפורים מפני שאנו מונין לשנה ושנת החמה עודפת עליה אחד עשר יום ולריך אתה ליתן לכל שנה את עיבורה מה שנת החמה יתירה עליה: **דאמרי׳ שנה תמימה.** המתורה בבתי ערי חומה להיות חלוטה לעוקם: **רבי אומר מונה שס״ה ימים.** בין שעיברו ב״ד את השנה בין שלא עיברוה שאין לך למנות אלא לימות החמה: **וחכמים אומרים.** הכל כמו שיסרלל מונין י״ב חדש מיום ליום אם פשוטה היא: ומה

ומשום גזרה ימותו. תימה דבפ׳ שני דמסכת קינים [מ״ג] תנן אחת לזו ושתים לזו אלא לזו ואחרנא לזו ה׳ לזו ו׳ לזו ז׳ לזו פירוש ז׳ נשים לזו יש קן אחת סתומה אלא פורש איזו חטאת ואיזו עולה ולזו שני קנין ולזו אלא קנין וכו׳ ופרח גוזל אחד מאותו קן יחידי לשניה ולא נודע איזה הוא ומשניה פרח לשלישית ומשלישית לרביעית לחמישית לששית לשביעית וחזר פסול ופוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו הראשונה והשניה אין לה כלום פירוש פסול ופוסל אחד בן זוגו הנשאר משום דמיד כשפרח מראשונה לשניה הרי בשניה יש בה ה׳ פרידין אין להקריב ממנה אלא ארבע ב׳ חטאות וב׳ עולות ופוסל אותו אחד בן זוגו שנשאר בראשונה דאי מקרבי ליה לאותו שנשאר אם יעשוהו חטאת יהא נקבע בן זוגו שפרח לשניה בעולה והוה ליה עולה שנתערבה בד׳ פרידין סתומים ולא היה כשר להקריב ממנה אלא שני עולות אבל חטאת אפילו אחת לא דילמא עביד להיא לשמה לא למטה[א] ושלא עולות למעלה לא דילמא עביד כולן ג׳ עולות מן אותם ד׳ פרידין שבשניה משל אשה אחת ומן הדין אין לעשות מהם אלא שתי עולות וכן כשפרח משניה לשלישית[ב] וכן כולם הפורח נפסל וכן זוגו הנשאר מטעם דלעיל[ג] וכן כשחזר ופרח אחד מן השביעית לשמינית[ד] ומן השמינית לחמישית[ה] ורביעית לשלישית ושניה לראשונה פסול ופוסל להכי הראשונה והשניה אין להן כלום השלישית יש לה אחת[ו] הרביעית שתים[ז] החמישית שלש וכו׳ והשתא תימה כיון דפוסל בן זוגו הנשאר בראשונה מיד בפריחה ראשונה כשפרח מראשונה לשניה אם כן כשחזר ופרח אחד מהן משביעית לששית לחמישית לרביעית לשלישית לשניה לראשונה אמאי מיפסל בן זוגו הנשאר בשניה ואין כשר בשניה אלא זוג אחד חטאת ועולה כשחזר נמי משניה לראשונה אמאי מיפסל בן זוגו הנשאר בשניה ואין כשר בשניה אלא זוג אחד חטאת ועולה יהא נקבע בן זוגו בחטאת או בעולה ולא יוכשר להקריב מן הראשונה אלא חטאת אחת אם יהא נקבע גוזל שפרח לתוכה בחטאת או עולה אחת אם יהא נקבע גוזל הפורח לתוכה בעולה וכן קשה השלישית אמאי אין לה [אלא] אחת והרביעית שתים והחמישית ג׳ והששית ד׳ בחזרה והשביעית ו׳ משום דכל חדא מפסדת קן אחד בהליכה ואחד בחזרה[ח] ואמאי כיון דשניה אין לה כלום א״כ השלישית לא תפסיד בחזרה כלום ויהיה לה שתי קנין כשירות בה[ט] וכן בסיפא דקתני חזר עוד ופרח וחזר ופרח[י] השלישית והרביעית אין לה כלום אחת הרביעית יש לה אחת[יא] ואמאי הרביעית יהא לה אחת כיון דשלישית אין לה כלום וכיון דאמרי׳ הרביעית אין לה כלום החמישית יהא לה שתים[יב] וכן בסיפא דחזר עוד ופרח וחזר ופרח דקתני החמישית והששית אין לה כלום הששיעית יש לה אחת מי נמי גוזא וי״ל משום גזירה דגזרינן הני דפרח לבין שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם להפסיד אלו פרח לבין הקריבות והקשה רבינו יעקב מאורלייני״ם דמשום גזירה יעמוד כדפריך בשמעתא ומיהו דדוקא בהמה דאית לה תקנתא בראייה פריך הכי דהוה לן למיעבד תקנתא בראייה[יג] אבל בעופות דלית להו תקנתא בראייה אין פדיון לעופות ליכא למיפרך הכי והקשה ר״י הא בבהמה נמי אמרינן יעמוד גזירה משום גזירה כפ׳ המערובת דתנן שור הנסקל אפילו אחד בריבוא יעמוד כולן ופריך ובכבשיהנו דניידו[יד] וימיח כל דפרים מרובא פרים ומשני גזירה שמא יקח מן הקבוע ואור״י דהכא פריך הכי דדוקא משום גזירה פר אלו שעיר דשעיר גופיה אינו אלא למצוה בעלמא מתרומה חדשה ימותו ולקמן נמי פריך משום גזירה פר אלו שעיר דשעיר גופיה גזירה שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחברתה ומה בכך אלו שעיר אי לא יעבוד אלא לה להדי דהאי מי כולי האי דקבע לגבי שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם כמו פר אלו שעיר אלא לה להדי דהאי מי כולי האי דקבע לגבי שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם הדי כל מילי מיתלף וגזרינן שפיר מיתה: **גזירה משום חטאת שמתו בעליה.** דילמא מיית אחד מן הכהנים[טו] דאפילו אח״ל דמקופיא מכפרי[טז] ראוי לגזור בפר כשמת אחד מן הכהנים משום חטאת שמתו בעליה אבל מה שפרש״י דילמא מיית כהן גדול לא נהירא לי דזה דבר הנראה לעינים ואפשר לעמוד עליו אי מיית או לא אבל משום חטאת שמתו בעליה לא לימיחס שפיר דאי אפשר לידע אי מיית חד מיניהו או לא: **משום חטאת שעברה שנתה בו׳ עד תינח שעיר פר מאי איכא למימר.** תימה לי מאי פריך הא בפר נמי דדינו הוא להיות בן פרים בני שתים וחכמים אומרים אף בני שלש רבי מאיר אומר אף בני ארבע וחמש אלא אין מביאין זקנים מפני הכבוד אלמא דלרבנן טפי משלש לא ויש לומר נהי דאפשר להקריבה לא הוה לן למימר יעמוד דשמא לא לחטאת שעברה שנתה אלא בחטאת שהיא כשרה בה אי שעירה דהוו בני שנה ובהכי שייך למיגזר משום שעברה שנתה דהלכתא גמירי לה דלמיתה אזלא אבל בפרים דהוו בני שלשה לא אגמירי הלכתא דיעמוד בשעבור שלש שנים ולהכי לא שייך למיגזר בהו והוה לן למימר יהא אי נמי הכא פריך אליבא דרבי מאיר דמדקתי דחקא לשנויי גזירה משום שעברה שנתה והוה מצי לשנויי בלא גזירה לרבנן דרבי הוא חטאת שעברה שנתה ממש אלא כדי לאוקמי כרובי עלמא אפילו כרבי מתניא דאמר בפר אף בני ארבע וחמש והוא הדין טפי מאי מתרלת: אין

עין משפט נר מצוה

כא א מיי׳ פ״ד מהל׳ שקלים הלכה יח:

כב ב מיי׳ פרק י״ב מהלכות שמיטה הלכה ח:

רבינו חננאל

ושנינן שאני קרבנות צבור דבענן לאיתויהנו מתרומה חדשה וכדר׳ טבי. ואמרינן התינח שעיר שהוא בא משל צבור וצריך מתרומה חדשה, הפר שאינו לא משל צבור ולא כהן גדול מביאו מממונו. ודחינן גזירה פר אלו שעיר. כלומר, מי שיראה כי משהין הפר להקריבו לשנה הבאה, ישהה הוא גם השעיר. ואמרינן ואי משהי ליה לשעיר מה בכך, הא דר׳ טבי משום מצוה היא. ואמרינן אם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה. ופריק רב זירא שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחברתה. התינח שעיר שצריך גורל, פר מאי איכא למימר. גזירה פר אלו שעיר ומשום גזירה ימותו כו׳. שעיר בן שנה הוא כשר, ואם תיבחנה מיום הכפורים זה ליום הכפורים אחר, אי איפשר שיהא ביום הכפורים זה [לא] פחות מבן ח׳ ימים ליום הכפורים אחר, עברה שנתו. ודחי הכי ר׳ יהודה [כרבי] סבירא ליה, דתני בענין ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה, ר׳ אומר מונה שס״ה ימים כמנין ימות החמה, ומשכחת לה דמטי יום הכפורים אחר ולא שלמו ליה שס״ה ימים.

תוס׳ ישנים

היה מי כל כך אבל משום הכסר הדם לא, ולמאי דני ר׳ יצחק יעמוד מי עד מתי הוא זקוק לחיות מי עד שעת מתן דמים של תכילו שזה הטעם נמי יפנו משום הכסר הדם בשביל שעיר המשתלח ולא סוכך לפרש כך כיון (דהא) [דאהכך] פירכא קאי בדפרישית. מ״ר. **אם משנתרמה התרומה נשבעין לגזברין.** פי׳ רש״י ונתרמה התרומה משנתבע שנגנבו נשבעין (לגזברין) [לבני העיר]. חס פי׳ משום דקשיא ליה תוספתא על האבוד ועל הגנבו ועל הטעוד לגבות אלמא תורמין על האבוד [ו]הבעלים נפטרין ואפילו לכתחילה והכא ממייב אותם לשלם אם אבדו קודם שנתרמה התרומה דקתני נשבעין לגזברין, ועל כן פי׳ תורמין על האבוד סייע כגון אלא נודע עדיין שנגנב אבל אם נודע על הבעלים לשלם, ועוד קשה לו כיון דתורמין על האבוד כל שכן על הגנבו כיון שאפילו נאבד אמר כך מועיל, ואין נראה לי דא״כ הוה ליה למיפלג ולמיתני בין נודע קודם שנתרמה התרומה לנודע אחר כך, ועוד יליעה מאן דכר שמיה, ועוד קשה לר׳ על פשטיה דהתם כיון דתנא תורמין על האבוד אפילו אין נודע עדיין, כ״ש על הגנבו, וכי תימא דזו [ו]אין צריך לומר זו (וסיפא) [דקתני, דע״כ סיפא דעל הטעוד לגבות הוי לא] זו אף זו, על כן תפרש [רבינו] שתורמין על האבוד שבא כבר אפילו אם אין הבעלים על הגזברין אם אין אחריות על הבעלים ועל הגנבו אפילו לא יפנו ליד מזבח לעולה מאחר שנגנבה מן הבעלים וקופו לאבד ולא יגיע לגזבה ועל הטעוד לגבות שלא נגנב כלל עדיין אלא שנכסוף יגבה, וכמולכו אינה מדא לריעותא ומדא לטיבותא, על האבוד הייט ריעותא שנאבד ריעותא שגיע כבר לגזבה ועל הגנבו ריעותא שקופו לא יגיע לגזבה וטיבותא שבשעת התרומה הוא בעין ועל הטעוד לגבות אינה ריעותא שלא נגנב כלל טיבותא שיגיע לגזבה. והא [דאמר] בפ׳ בתרא דכתובות [קא, א] גבי מודר הנאה מחבירו בשלמא שוקל את שקלו דהתם תורמין על האבוד כו׳ פי׳ ואינו עושה שום טובה לבל פורע חובו הא מישתדלי׳ה משמע אבל גבי שקלים אינו עושה לו שום טובה, אבל האבוד קאי עתיד לגבות ואלו עושה טובה כדפרישית. מ״ר. וריב״ן פירש על האבוד כגון שאבדו קודם שנתרמה תרומה דבני העיר שוקלים אחרים תחתיהן ותורמין עליו אע״פ שלא בא עדיין לגזבה ועל הגנבו אינה עוד אפילו לא יבא ליד הגזבה כגון שבדו אחר שנתרמה תרומה דנשבעין לגזברין ועל הטעוד לגבות שלא נגנב מעולם. וכ״ל דוחק דאבוד ועמיד לגבות הכל אחד, אבל אינה מרי נוויע עתיד לגבות. וכפי׳ רבינו עיקר. **חובות של שנה זו קריבות לשנה אחרת.** בין שקלים בין קרבנות ולכסי פריך ליה מפר ושעיר של יום הכפורים. **שאין חטאת ציבור מותה.** אבל דייחד כי אלו מתה וכגון שנטמאת אחר כפרה, לאי קודם כפרה הא אמרינן לעיל (דאו אחיו) [לאחיה שילרא] יקריב דקאמר נמכפר בשאינה אבודה אבודה מתה הא מיפסל פריני׳ ורבנן בתמורה דלרבנן רועה ומקמתמא לא פליגי בשלוחה דרבי ורבנן. וא״ם מאי פריך ליה מפר ושעיר של יום הכפורים דמתה לבר׳ יהודה הייט משום דחטאת שכיפרו בעצים [ד]לאיתה אזלה כיון שנמצא[ו] אחר כפרה, ומאי טעמא לא שייך בשקלים. ״ל שלאחיה ליום הכפורים אחר אין זה כפרו בעצים דלא [שייך] אלא גבי אבל אבודה אם לא אם אין בפה [אלא] על אחת מגורר, אבל זה אפילו לא היה כאן כלל חטא [משום] טומאת מקדש וקדשיו אמכפר עליו צריך להביא ביום הכפורים אחר. מ״ר. וכן פי׳ ריב״ן ועוד הטיפוס כי אע״ג (שיכפר) [שלא יכפר] זה על טומאת מקדש וקדשיו אל אחר יום הכפורים זה (הא) [אלא] על שלו לפניו אם לא מיקרי כפרה כגון אם לא בעל חטאת מגורר. וא״ם אמאי לא פריך ממתני׳ מת שעיר המשתלח [ספר הדם] (ד)אספר הדם (מת) [ימות] שעיר המשתלח ולא אמרינן יקרב בשנה הבאה (לשון מורי הרב). דשאני התם שנאתה דבעלי חיים נדחין אבל אבודה אינה נדחין [דמוי] שלנטות ראוי אם היה בעין לפניו. [לשון מורי הרב]. **פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו.** אומר ריב״ן [דאיתה] דאיתו אחר יום הכפורים יכול להקריבו בראש השנה לא כרגלים כדמשמע בפ״ק דשבועות (ב, ב) לא׳ שמעון הואיל וטולן בתוך לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואמרינן התם (ב, ב) דבשעיר המתלון מודה ר׳ שמעון דאפקר להקריבו הואיל ומחוי אל מזבח המתלון, ומשמע הא קודם הגבלה שרחוי על מזבח המתלון כיון שרחוי לשעיר העשוי בחוץ. ע״כ מעמוד קודם לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואמרינן התם (ב, ב) דבשעיר המתלון מודה ר׳ שמעון דאפקר להקריבו הואיל ומחוי אל מזבח המתלון, ומשמע הא קודם הגבלה שרחוי על מזבח המתלון כיון שרחוי לשעיר העשוי בחוץ. **קרבנות צבור קאמרת שאני קרבנות צבור דרי׳ טבי דו׳.** מימה דהכי נמי שקלים של (זו שנה) [שנה זו] קונין מהן קרבנות ציבור ואין ריב״ן מפרש דהכי נמי שרחוי לציבור קאמרת התם ולאי מודה רבי יהודה דבר הכא שלריך בשמעתא מתרומה חדשה דקתני היינו דקתני דשקיל שקלים שני פעמים ויביאם לשנה אחרת [ו]לא יעמוד אלא לה אבל אם אינו מביא אלא לה אבל אם אינו מביא אלא לה אבל אם אינו מביא

ואם נתעברה נתעברה למוכר. ולא תחלט עד שיגיע באותו יום באותו חדש שמכרה לו ולרבי משכחת לה כגון שהקדישו ביום שמיני לילדתו בערב יום הכפורים בשנה פשוטה וכי מעט יום הכפורים הבא אכתי לא מלו ליה שס"ה ימים אלא שס"ד (ד) : **פר מאי איכא למימר.** שהוא בן שלש: **רואין אותה.** בכל מקום שהיא כאילו עומדת בבית הקברות שאין הכהן יכול ליקרב אליה אבל לא מחטאות המתות היא אלא שאינה קריבה הלכך רואה עד שיפול בה מום ותימכר: **משום תקלה.** לקמן מפרש מאי תקלה: **דתנן.** חיישינן לתקלה: **אין מקדישין.** שום דבר שסתם הקדש לבדק הבית ואין להן תקנה: **ואין מחרימין.** קסבר סתם חרמין לבדק הבית ופלוגתא היא במסכת ערכין (דף כח:): **כל רועות.** כל הני דלמור רבנן ירעו עד שיסתאבו ניחוש שמא יקריבם: **והנך דלאו בני הקרבה אינהו.** שאר רועות אינן עומדות ליקרב הני עצמן אלא דמיין: **לא עריד בהו.** אינו מהרהר בהקרבתן ומסיח דעתיה מהקרבה דידהו: **הך דבא הקרבה היא.** ליות"כ הבא עריד בהו לבו על הקרבתו ולילמא מקריב לה מקמי יוה"כ: **תנאי היא.** איכא דמיים ואיכא דלא חיים: **יקרב בשני.** בפסח שני ימכר לטמא והשיה בדרך רחוקה: **הא רבי.** דאמר מפסח לפסח אפשר לו שלא עברה שנתו ואע"פ שהופרש לאחר שמונה לילדתו דאלו מחוסר זמן לא קדיש: **וכן המעות.** שהפרישו לפסח אל יקרבו לשנה הבאה ואיכא למאן דאמר יקרבו: **מתני' בא לו אצל שעיר.** השתא הדר תנא למילתיה לאורויי בסדר העבודה וקאמר דלאחר שגמר כהן גדול מתן דמים של פר ושעיר כדסליק פירקין דהוליאו לו בא לו הכהן אצל שעיר המשתלח במקום שהעמידו שם כנגד בית שילוחו דלתמן בפ' ערף בקלפי (לעיל ד' מא:): **אלא שעשו להניס קבע.** שהרגילו לעשות את הכהנים קבע להיות מוליכים אותו ולא היו בית דין של כהנים מניחין אי ישראל להוליכו: **ערסנא.** שם האיש: **וכבש.** כמין מעלה עשו לו שהוא גבוה ויוצא דרך אותו הכבש חוץ לעזרה וחוץ לעיר כדי שלא יוכלו הכבליים ליגע במשולח לפי שהיו רגילין לתלשו בשערו ואומרים לו טול מהר ולא ולא תשהה עוותיו אללנו עוד:

גמ'

אואם נתעברה נתעברה למוכר התינח שעיר פר מאי איכא למימר גזירה פר אטו שעיר ומשום גזירה ימות ועוד חטאת שעברה שנתה לרעיה אזלא דאמר [ו]ריש לקיש [ז]חטאת שעברה שנתה רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות ורועה אלא אמר רבא גזירה משום תקלה [ח](דתנן) [ט]אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה [י]ואם הקדיש והעריך והחרים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יוליך הנאה לים המלח ואי זה הוא עיקור [יא]נועל דלת לפניה והיא מתה מאליה תקלה דמאי אי תקלה דהקרבה אפילו כל רעיות נמי אי תקלה דגיזה ועבודה אפילו כל רעיות נמי לעולם תקלה דהקרבה והנך דלאו בני הקרבה נינהו לא טריד בהו הך דבת הקרבה היא טריד בה [יב]ותקלה עצמה תנאי היא דתניא הדא פסח שלא קרב בראשון יקרב בשני בשני יקרב לשנה הבאה ותניא אידך לא יקרב מאי לאו בתקלה פליגי לא דב"ע [יג][לא] חיישינן לתקלה והכא בפלוגתא דרבי ורבנן קא מיפלגי ולא קשיא הא רבי הא רבנן והתניא וכן המעות אלא לאו שמע מינה בתקלה פליגי שמע מינה: **מתני' [יד]בא** לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו [טו]ומתודה וכך היה אומר אנא השם (א) [טז]חטאו עוו פשעו לפניך עמך בית ישראל **אנא** [יז] השם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאו ושעוו ושפשעו לפניך עמך בית ישראל ככתוב בתורת משה עבדך לאמר [יח]כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו [א] [יט]והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד [כ]מסרו למי שהיה מוליכו [כא]הכל כשרין להוליכו אלא שעשו הכהנים [כב]גדולים קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רבי יוסי מעשה והוליכו [כג]ערסלא [כד] וישראל היה [כה]וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא: **גמ'** ואילו בני אהרן עם קדושך לא קאמר מאן תנא אמר ר' ירמיה דלא כרבי יהודה דאי כרבי יהודה הא אמר [כו]יש להם כפרה בשעיר המשתלח אביי אמר אפילו תימא רבי יהודה אטו כהנים לאו בכלל עמך ישראל נינהו: מסרו למי שמוליכו: ת"ר [כז]איש להכשיר את הזר עתי שיהא

פר מאי איכא למימר. שהוא בן שלש: **גזירה משום תקלה.** דתנן: **אין מקדישין.** שום דבר שסתם הקדש לבדק הבית ואין להן תקנה: **ואין מחרימין.** קסבר סתם חרמין לבדק הבית ופלוגתא היא במסכת ערכין (דף כח:): **כל רועות.** כל הני דלמור רבנן ירעו עד שיסתאבו ניחוש שמא יקריבם: **והנך דלאו בני הקרבה אינהו.** שאר רועות אינן עומדות ליקרב הני עצמן אלא דמיין: **לא עריד בהו.** אינו מהרהר בהקרבתן ומסיח דעתיה מהקרבה דידהו: **הך דבא הקרבה היא.** ליות"כ הבא עריד בהו לבו על הקרבתו ולילמא מקריב לה מקמי יוה"כ: **תנאי היא.** איכא דמיים ואיכא דלא חיים: **יקרב בשני.** בפסח שני ימכר לטמא והשיה בדרך רחוקה: **הא רבי.** דאמר מפסח לפסח אפשר לו שלא עברה שנתו ואע"פ שהופרש לאחר שמונה לילדתו דאלו מחוסר זמן לא קדיש: **וכן המעות.** שהפרישו לפסח אל יקרבו לשנה הבאה ואיכא למאן דאמר יקרבו: **מתני' בא לו אצל שעיר.** השתא הדר תנא למילתיה לאורויי בסדר העבודה וקאמר דלאחר שגמר כהן גדול מתן דמים של פר ושעיר כדסליק פירקין דהוליאו לו בא לו הכהן אצל שעיר המשתלח במקום שהעמידו שם כנגד בית שילוחו דלתמן בפ' ערף בקלפי (לעיל ד' מא:): **אלא שעשו להניס קבע.** שהרגילו לעשות את הכהנים קבע להיות מוליכים אותו ולא היו בית דין של כהנים מניחין אי ישראל להוליכו: **ערסנא.** שם האיש: **וכבש.** כמין מעלה עשו לו שהוא גבוה ויוצא דרך אותו הכבש חוץ לעזרה וחוץ לעיר כדי שלא יוכלו הכבליים ליגע במשולח לפי שהיו רגילין לתלשו בשערו ואומרים לו טול מהר ולא ולא תשהה עוותיו אללנו עוד:

אין מקדישין. משום דחיישינן לתקלה והכי נמי אמרינן בבכורות (דף נג.) דלאחר חורבן בטלו מעשר בהמה משום תקלה [א] ותימה דבפ' במה בהמה (שבת דף נד:) ר' אלעזר בן עזריה הוה מעשר מעדריה תריסר אלפי עגלי בכל שנה ושנה ואיך יתכן זה להיות והא רבי יוחנן בן זכאי חי לאחר חורבן קלת מדתנן משחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי והוא היה גשיא [ב] ואחריו רבן גמליאל ולכל הפחות היה שנתים גשיא על שנתמנה רבי אלעזר בן עזריה כדמשמע בפרק תפלת השחר (ברכות דף כז:) דקתמר אשתקד בן עזריה וכו' ואם כן היה רבי אלעזר בן עזריה לכל היותר בשנת חורבן בן ט"ו שהרי בן י"ח היה כשנתמנה גשיא וזה היה שלש שנים אחר חורבן לכל הפחות כדפרישית וקטן הוה בימי הבית רק שנתים לפני החורבן וקטן לאו בר אפרושי מעשר הוא ובשביל אותם שנתים שהגדיל לפני החורבן שאז היה מפרש לא הוה ליה למימר כל שתא ושתא ויש לומר אפוטרופוס שלו היה מפרש [ג] אי נמי לא בטלו מעשר בהמה לגמרי בתר חורבן [ד] אי נמי י"מ הוה מעשר [ה] למלך ולא נהירא דלא הוה ליה למימר בהאי לישנא [ו]:

ואין מחרימין. פירש רש"י כמאן דאמר סתם חרמין לבדק הבית ור"י מפרש דאמתי' אפי' כמאן דאמר להכהנים ואע"ג דשרו ולא שייך בהן תקלה הני מילי בתר דמטו ליד כהן אבל קודם לכן לא כדאמר בפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לב.) חרמים כל זמן שהם ביד בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם ומועלין בהם [ז] ואם תאמר אי הכי מאי איריא בזמן הזה אפילו בזמן הבית נמי איכא תקלה בזמן הבית דשכיחי קדשים היו בקילין וזהירין במילי קדושה אבל השתא דלא שכיחי לא שהירי אי נמי בזמן הבית שכיחי כהנים ולא היו צריכין הבעלים להשהותו בידם ונותנין אותו לאלתר לכהן:

פירות כסות וכלים ירקבו. תימה דבערכין פרק המקדיש (דף כט.) אמרינן התם גבול דאחרמינהו לנכסיה בפומבדיתא אתא לקמיה דרב יהודה אמר ליה זל שקול ד' זוזי ושדי בנהרא ואמאי לא קאמר ליה כדתניא הכא פירות כסות וכלים ירקבו וכו' [ח] ויש לומר התם מיירי במקרקעי [ט] ואותם אין להם תקנה אלא בחילול דאי אמרינן יניחנה בורה ולא תיעבד ולא מזרע שדות בורות איכא בורה ואיכא היכילא ואמי בה לידי תקלה [י] ואת"ת והא על כרחך מטלטלי נמי הוו מדפרין התם והא עובדא דפומבדיתא קרקע נמי הוה מכלל דמטלטלי נמי הוה מיהו לא עשו תקנה בחילול אלא מקרקעי אבל מטלטלי עבוד להו כדמפרש הכא וכ"ש דניחא טפי דמקשה הש"ס בפשיטות במקרקעי נמי הוו ומנא ליה דילמא רק במטלטלי אלא על כרחך מקרקעי נמי הוו מדעבד תקנה בחילול [יא]:

ותקלה עצמה תנאי היא. הכא לא מייתי תנאי דפליגי בספ"ק דפסחים (דף כ:) בתקלה והתם לא מייתי הני תנאי דהכא משום דשבועות (דף יג.) דרבי יהודה סבר כהנים מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות ורע"ש לית להו כפרה כלל בשעיר המשתלח וקאמר התם מ"ט דר' שמעון והוקשה לי אמאי לא קאמר טעמא דר"ש מדכתיב בפר שני וידויין ודם פר [יב] כדאמר בתר הכי בשלמא לר' שמעון היינו דבעינן שני וידויין ודם פר וימא דהיינו טעמא דבעינן שני וידויין ולא דכתיב כתרגא דבי רבי ישמעאל אחד לו ואחד לביתו מוטב שיבא זכאי ויכפר על החייב וכו' [יב] ומכאן יש לי לתרץ דעל כרחך ר' שמעון נמי לית ליה דתנא דבי רבי ישמעאל דהא רבי ירמיה מוקי למתניתין כר' שמעון ואפילו הכי תנן בדוחיו ראשון דפר אני וביתי בפרק אמר להם הממונה (לעיל דף לה:) **ובדוחיו שני** בפרק טרף בקלפי (לעיל דף מא:) תנן ובני אהרן וכו' ומפרש טעמא בגמרא (דף מב:) **משום דרבי ישמעאל אמר** לרבי משכחת לה דמיון דלית ליה למימר נתעברה נתעברה [ג] משכחת לה שפיר בלא רגלים דדוקא בעיר מומה בעיר מומה דכתיב תמימה ולא בקדשים דהתם לא בעינן אלא שנת לנגה שנ"ד ולא חדש העיבור, והילכך נקט שילוחי חדר בתראה. והשתא קשה דהכא משמע דלרבי בעינן אף בקדשים שנת תמה כתמי עדי מומה, ודוחק לחוות דה"ק הא לא קשיא כר' ובמרגיע מיניה ומשמעתא דדלתם הנהנה לא גמרא מיניה. אלא נראה לרבינו דבתר חג המצות דהתם לאו דוקא שיכלה יום טוב של פסח לגמרי אלא בגמלגיטו אחר שהתמיד, וכיון שבתחילת הרגל לא הוקדש אותו רגל אינו מן המנין דקתאמר התם לעיל שהומסה בתוך הרגל וחללו על אחר ועבר עליו כל הרגל, מהו דתימא כיון שמכח קמא קלתי דמי קמ"ל, ולהכי נקט שילוחי חדר בתראה כו'. ויש ספרים דגרסי התם כגון דלקדשיה (כתר) [בתוך] חג המצות כלומר ביום שני וחזו כפי רבינו. מ"ר. ע"כ מעמוד קודם

חטאת שעברה שנתה רואין כאילו היא בבית הקברות כו'. משום דעיבור שנתה לא דמיו גמור הוא כמו האחרים אלא נא ממילא על ידי שיהוי מרובה לחני נקט בה אחי לישנא שכשהיא בבית הקברות אין יכולין להוליאה משם אלא תרעה (ורועה). ומתני' דתמורה דפרק ולד תמותא (כא, כ) מוקי התם אלוניה ומקרן ומרי נוקפ. **אם הקדיש** [ו]**העריך** כו' (בהמה דעקר) **והחרים** בהמה דעקר. הקשה ר"ל ונקבע מלאמרינן בערכין רים פרק המקדיש שהיו [כט, ל] הכהן נגבה דאחרמינהו לנכסיה אחת לקמיה דרב יהודה אמר ליה שקול ד' זוזי ושדי בנהרא. ומיהו ר"ש דהתם מיירי במקרקעי ולכך יש להם פדיון. ומה מוכח כל הסוגיא דהתם [ד]במקרקעי מיירי. **אלא לאו ש"מ בתקלה פליגי.** אמת שאמרנו בבתר יומת הנהנה ואפילו למאן דאמר מפח בתר יומת הנהנה לא בעי עקירה דמתמת לאו דאמר כיון שהיו בעלים נמאי מקיל הא ודאי דאין עקירה. והכי אמרינן בתמיד נשחט [פסחים סד, ל] ש"מ בשאר יומת הנהנה בעי עקירה (ודאי) [ודאי] כגון שהיו בעלים נמאי שנתמחין לפסח שני.

בג א מיי' פי"ג מהל' שמיטה ויובל הל' ה:

בד ב מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הלכה ז:

בה ג ד ה מיי' פ"ח מהל' ערכין הל' ח סמג עשין קלב:

בו ו מיי' פ"ל מהלכות עבודת יום"כ הל' כ:

בז ז מיי' שם פ"ב הל' ז:

בח ח ט מיי' שם פ"ג הלכה ז:

בט י מיי' פ"ל מהל' שקלים הלכה ח:

מוסף רש"י

נתעברה למוכר. דכתיב תמימה (ערכין לא:). דאמר ריש לקיש. במס' תמורה בפרק ולד תמותא (כב.) והתם מוקמי לה מתמתיין דהתם דקתני ושעברה שנתה כו' ומתרץ לה דהכי קתני שעברה שנתה ולבדק לו אבדה ומגלגלת בעצלת מוס (פסחים צז.). כאילו היא עומדת בבית הקברות. כל מקום שהיא רואין כאילו היא בבית הקברות שאין כהן נגעם שם לשחוטה וזועה על שחטתה ומיתמר ומיקבר ויפלו דמיה לבדה לשופרות שכתוב עליהן נדבה ומקריבים בה את המזבח, זה מדלהו של יהוידע הכהן במס' תמורה (כג.) שכל מוחר תמותא ולאסם לקרן המזבח חוץ מחטאות מתות שהן הלכה למשה מסיני (פסחים צז.). ואין מחרימין. דתנן הוי קדש כהקדש, דכתיב כל חרם קדש קדשים וגו' (בבכורות נג.) קסבר סתם חרמים לבדק הבית דפלוגתא היא בערכין (כח:) וכיון דהשתא ליכא בית המקדש אמי בהו לידי תקלה דמתסרי מהקדש ומעילה (ע"ז יג.). תיעבר. דלא ליתי בה לידי תקלה (בבכורות נג.). נועל דלת לפניה. ואין לה מה תאכל ותמות (ע"ז יג.) והיא מתה מאליה. בדעב (בבכורות שם). ותקלה עצמה. אי מיישינן לה (פסחים כ:).

רבינו חננאל

ואקשינן תוב והא כל (קדש) [חטאת] דעיברה שנתו לרעייה אזלא. ומשני דעבדה לא תני ר' יהודה כולן ימותו אלא משום דחייש לתקלה. כדתניא אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה, ואם הקדיש או הערך או החרים [בהמה] תיעקר, נועל דלת בפניה ומתה מאליה. כסות וכלים ירקבו. מעות וכלי מתכות יוליכם לים המלח. ותקלה עצמה תנאי היא וכו', ודברן פשוטין הן כו'. בא לו אצל שעיר כו'. ואילו בני אהרן לא קתני בוידוי דשעיר המשתלח. ואסיקנא אטו כהנים נפקי מכלל ישראל, כיון דמתודה חטאו עמך בית ישראל, כהנים בכלל עמך בית ישראל הן. מסרו למי שהוא מוליכו כו'. ת"ר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ושלח ביד איש עתי המדברה, איש להכשיר כל איש ואפי' זר.

תוס' ישנים

שהם בלא רגלים סימי משכחת לה בשלמא לרבי משכחת לה כגון דלקדשה כתר חג המצות דכי מטי שילחי אדר בתראה שתא אגלא, פי' שנת של תמה, רגלים לא מלו. ותימה דבתר חג מלות הייט ב"ב בניסן ומנת לנגה שהיא שנ"ד לא מלאו עד כ"ג לאדר בתראה מנה (מסס) [שמונה] באדר ותעמוד בראש ניסן והוה ליה למימר דכי מטי ריש ניסן. ופי' ר"ש בשלמא מטי ריש ניסן. ופי' ר"ש בשלמא לרבי יהודה דלא מלאו עד כ"ג באדר בתראה מנה (מסס) [שמונה] באדר ותעמוד בראש ניסן והוה ליה למימר דכי מטי ריש ניסן. ופי' ר"ש בשלמא

הגהות הב"ח

(א) מתני' וכך היה אומר אנא השם (מקומו עוו פשעו) תא"מ וג"כ ס"ש עוו פשעו חטאו וע"ל סוף דף ל"ה ובדף מ"ח ע"ב וע' עוד בדף ל"ו ע"ב: (ב) שם אלא בשם כפר בא (לתמיה ולעוות ולפשעים שחטאו ושעוו ושפשעו) תא"מ וג"כ ס"ש לעונות ולפשעים ולחטאים שעוו ושפשעו ושחטאו: (ג) שם מעשה והוליכו ערסנא מציפורי וישראל היה: (ד) רש"י ד"ה ואם מעבדה כו' אלא שם"ל. נ"ב אע"ג דבמס' ר"ה סוף דף ו' מבואר דגבי כבור חמצינן שנתו מיום שרפוי ואילך א"כ כשיגיע יוה"כ אינו רק שנה מ"מ שאני כבור דאינו רואי לאכול כלל רק להרלאה לבהמה תם ע"כ לא חמצינן ליה משנה שנולד אבל בפסח בהמה אע"פ שהוקדש אח"כ מ"מ חמצינן שנתו מיד משעה שנולד וק"ל:

הגהות הגר"א

[א] במשנה שנהגו והן אומרים ברוך כו' כל"ל ומן והכהנים וכו' עד פניהם ב"ג (ומס"ש רבינו בא"ח סי' תכ"ז ס"ק ע'):

מוסף תוספות

א. דאין לנו על מה להקריב וצריך לשהויי עד שיומם, ואתי ביה לידי תקלה דגיזה ועבודה או שוחטו בלא מום. רש"י בכורות נג. ד"ה משום. ב. [ו]משך נשיאותו אחר החורבן שנה או שנתים. תוס' שבת נד: ד"ה הוה. ג. בקטנותו. שם. ד. [ו]קודם גזרה הוה מעשר. שם. ה. אחר חורבן בהמת ארנונא. שם. ו. [ו]איכא למיגזר משום תקלה. תוס' בכורות נג. ד"ה ואין. ז. [ו]היכי שרי התם ע"י פדייה דלישקול ארבע זוזי ושדי בנהרא. שם. ח. שהן קיימות לעולם ואין יכולין לכלותם. תוס' ע"ז יג. ד"ה ואם. ט. [ו]דוקא במטלטלין קאמר דיקרבו, דלא אתי בהו לידי תקלה אם ממתינים עד שירקבו. תוס' ערכין כט. ד"ה שקול. י. דכתיב תרי זימני וכפר בעדו ובעד ביתו ואמר מר [לעיל לו:] בכפרת דברים הכתוב מדבר וכו', ואיכא מתן דמו, הרי ג' כפרות לכפר על ג' עבירות, שהכהנים מתכפרין בפר בנגד שלש עבירות שישראל מתכפרין בשעירים, חד בנגד שעיר הנעשה בפנים וכו', וחד בנגד שעיר החיצון וכו', וחד בנגד שעיר המשתלח לכפר על שאר עבירות. רש"י שבועות יח. ד"ה פייט. יא. לפיכך מתודה וידוי ראשון עליו ועל ביתו, ולאחר שנעשה זכאי בוידוי מתודה עליו ועל אחיו, ולעולם תרוייהו חדא כפרה נינהו. שם ד"ה יפא.

מסורת הש"ס

(ד) [פסחים לו. תמורה כב.], (ה) [ל"ל דתמיה], (ו) בכורות נג. ע"ז יב. [שקלים פ"ח ה"ד], (ז) [פסחים כ:], (ח) רש"ת, (ט) [גיר' ירושל' ומתוורה], (י) [עיין מתנה שנתמעטיות ומיו"ט שם], (יא) י"ש ל"ג גדולים, (יב) [גיר' ירושל' ערכלא מליפוירין], (יג) [לעיל סח. שבועות יג: מנחות לב.], (יד) כריתות יד.], (טו) [עי' תוס' שבת נד: ד"ה הוה], (טז) [עי' תוס' ע"ז יג. ד"ה ואם ומוס' ערכין כט. ד"ה שקול ומוס' בכורות נג. ד"ה ואין],

תורה אור השלם

1. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: ויקרא טז ל
2. וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה: ויקרא טז כא

ל א מיי׳ פ״ה מהלכות עבודת יום״כ הל׳ יט:
לא ב מיי׳ שם הלכה כח:
לב ג מיי׳ שם הלכה כ:
לג ד מיי׳ שם הלכה כב:

אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה כו׳. אמרינן בפרק אמרו לו (כריתות דף יד.) דרפרם בדומה היא דפריך עליה ודילמא שאני שעיר המשתלח דהכשירו ביום הכפורים בכך [א] דרפרם בדומה היא: **פלוני** מהו לעולם הבא. פר״מ אבשלום שבא על פילגשי אביו מהו לעולם הבא. מי סבירא לן דאמר רב נשים בקדושין וכתובה, פילגשים בלא כתובה וקידושין. וכן שאולהו על שלמה מי סבירא לן כר׳ יונתן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה, שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו לא היה מיחטא נמי לא חטא כו׳, [כדגרסינן בפ׳ במה] בהמה יוצאה. תוספתא בתחילת יבמות, מהו להציל בכשה. כלומר בת שבע מיד דוד, מי סבירא הא דר׳ יונתן במס׳ כתובות כל היוצא למלחמה בית דוד גט כריתות נותן לאשתו, ואורייה נתן גט לבת שבע. מהו להציל הרועה מיד הארי, כלומר מהו להציל אוריה מיד [דוד], מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וניתן להצילו, או אין חולקין כבוד לתלמיד ומורד במלכות הוא. ומסקנא בהו שאילתא. לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מרבו לעולם. במעשה העגל רב ולוי, חד אמר זיבח וקיטר בסייף, גיפף ונישק במיתה, שמח בלבו בהדרוקן. וחד אמר מי שהעמידו עליו עדים והתראה בסייף, עדים בלא התראה במיתה, לא עדים ולא התראה בהדרוקן, חולי נפוח בני מעיים עד שימות. שבט לוי לא עבד ע״ז. והאי דכתיב ולאביו ולאמו לא ראיתיו וגו׳, אביו, אבי אמו ישראל, וכן אמו [מ]ישראל. אחיו מאמו בן ישראל. בניו בני בתו מישראל. וכבש עושין לו מפני הבבלים שהיו מתלשין בשעורי כו׳. תנא משוך בפירה זה זעיר, וחובי דדרא סגיאין. כלומר, מהר וצא שעיר זה קטן וחטאות הדור מרובין.

אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה כו׳. אמרינן בפרק אמרו לו (כריתות דף יד.) דרפרם בדומה היא דפריך עליה ודילמא שאני שעיר המשתלח דהכשירו ביום הכפורים בכך [א] דרפרם בדומה היא: **פלוני** מהו לעולם הבא. פר״מ אבשלום שבא על פילגשי אביו מהו לעולם הבא. מי סבירא לן דאמר רב נשים בכתובה וקידושין פילגשים בלא כתובה ובלא קידושין הכי אמרינן בסנהדרין פרק כ״ג [ב] (דף כא.) אי לא [ג] וי״מ שבאלוהו על שלמה מי סבירא לן כרבי יוחנן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו הוא דלא היה מיחטא נמי לא חטא כו׳ אי לא היה מיחטא [ד] אמר רב נשים בכתובה ובלא קידושין פילגשים בלא כתובה [ה] אמר חי נושא את עצמו אפילו תימא רבי נתן חלה שאני אמר רפרם [ו] זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים עתי ואפי׳ בטומאה למאי הלכתא אמר רב ששת [ז] לומר שאם נטמא משלחנו נכנס טמא לעזרה ומשלחנו [ח] שאלו את רבי אליעזר חלה מהו שירכיבהו על כתפו אמר להם יכול הוא להרכיב אני ואתם חלה משלחנו מהו שישלחנו ביד אחר אמר להם אהא בשלום אני ואתם דחפו ולא מת מהו שירד אחריו וימיתנו אמר להם [ט] כן יאבדו כל אויביך ה׳ וחכמים אומרים חלה מרכיבו על כתפו [י] חלה משלחנו ישלחנו ביד אחר [יא] דחפו ולא מת ירד אחריו וימיתנו [יב] שאלו את ר׳ אליעזר פלוני [יג] מהו לעולם הבא א״ל לא שאלתוני אלא על פלוני [יד] מהו להציל רועה בכבשה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הכבשה מהו להציל הרועה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הרועה ממזר מה הוא לירש מהו ליבם [טו] מהו לסוד את ביתו מהו לסוד את קברו [יז] לא מפני שהפליגן בדברים [יח] אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם שאלה אשה חכמה את ר׳ אליעזר מאחר שמעשה העגל שוין מפני מה אין מיתתן שוה אמר לה אין חכמה לאשה אלא בפלך וכן הוא אומר [1] וכל אשה חכמת לב בידיה טוו איתמר רב ולוי חד אמר זיבח וקיטר בסייף גפף ונישק [יט] במיתה שמח בלבבו בהדרוקן וחד אמר עדים והתראה בסייף עדים בלא התראה במיתה לא עדים ולא התראה בהדרוקן אמר רב יהודה [כ] שבטו של לוי לא עבד עבודת כוכבים שנאמר [2] ויעמוד משה בשער המחנה [כא] וגו׳ יתיב רבינא וקאמר להא שמעתא איתיביה בני ר׳ פפא בר אבא לרבינא [3] האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו אביו אבי אמו מישראל [כב] אחיו אחיו מאמו מישראל בניו [כג] בני בתו מישראל: וכבש עשו לו כו׳: [כד] אמר רבה בר בר חנה לא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו ומתוך ששונאים את הבבליים היו קורין אותן על שמן [כה] תניא רבי יהודה אומר לא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו אמר לו רבי יוסי [כו] תנוח דעתך שהנחת את דעתי: טול וצא: תנא מה שהי צפירא דין וחובי דרא סגיאין: **מתני׳** מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות מירושלים ועד צוק תשעים

גמ׳ שיהא מזומן. מוכן לכך מאתמול: **עתי אפילו בשבת.** עתי בעתו ומזומעדו ישתלח ולא יעבור ואפי׳ בשבת ובטומאה ולקמן מפרש מאי איסור שבת וטומאה שייך בשילוחו דאיצטריך לרבויי: **למאי הלכתא.** מה חילול שבת יש שהולך להמיתו אי משום תחומין דרבנן בעלמא, ניבוה שגזרו עליהן לאחר מתן תורה: **למאן.** איצטריך לרבויי דלא כרבי נתן דאמר מי נושא את עצמו הוא ואין בו אלא משום שבות ופלוגתא במסכת שבת (דף לד.): **חולה שאני.** דהשתא לא נושא את עצמו והנושא מחלל שבת: **ואם תומרם.** מדאיצטריך למתני עתי אפילו בשבת איכא למשמע דאין איסור (א) הולכה ליום הכפורים דאי יום הכפורים כשבת להולכה למה לי קרא להתיר משאו בשבת הרי כשאל בחול נמי בשבת דמי וקאמר רחמנא ישלחנו. עירוב כדי נסבא אלא דהא בהא תליא דלא תקינו חכמים עירובי חצרות אלא בשביל איסור הולכה שגזרו (ב) מרשות לרשות גזירה משום הולכה מרשות היחיד לרה״ר: **למאי הלכתא.** מה איסור טומאת מקדש או קדשיו יש בשילוחו שהולכך לומר שידחה את הטומאה: **נכנס טמא לעזרה.** שהכהן (ג) מוסרו לו שם: **יכול להרכיב אני ואתם.** בריא וחזק היה השעיר להרכיב אותי ואתכם עליו לקמן אמריגן אלא היה חפץ להשיב על שאלתם מה אלא שמע מפי רבו: **אהא בשלום אני ואתם.** כלומר מה לכם לשאול על זאת לא אני ולא אתם נזקק לשילוחו: **דחפו.** לגוף ולא מת מהו שיהא צריך לירד אחריו וימיתנו: **פלוני מהו לעולם הבא.** על אדם אחד שאלוהו מה מעשיו בעיניך ויש פותרים על אלמה בן דוד שאלוהו: **אלא על פלוני.** שמא על אבשלום שאלתוני: **אלא על הרועה.** אם מותר להצילו מפי אחרי: **ממזר מהו ליבם.** אם אביו: **אמר להם מהו ליבם.** אשת אחיו שאלתם אותי: **מהו לסוד את ביתו.** בזמן הזה מי אסור מפני צער חורבן הבית: אמר להם לא שאלתוני אלא **מהו לסוד את קברו: לא שהפליגן.** והפריש לדברים אחרים כאדם המתכוין לדחות כשאינו יודע להשיב אלא שמע מרבו: **שמעשה העגל שוין.** עבודותיו שוות לאיסור מפני מה אין מיתתן שוה שהיו בו שלש מיתות מיתת סייף שימו איש חרבו מיתת מגפה ויגוף ה׳ את העם (שמות לב) מיתת הדרוקן דכתיב ויזר על פני המים ואמריגן במסכת ע״ז (דף מד.) לא נתכוין משה אלא לבודקן כסוטות בלבנות בטן: **זיבח וקיטר.** הן עבודות שחייבין עליהן לע״ז מיתה כדתנן בארבע מיתות (סנהדרין פ:) שהן בסקילה וכאן בסייף שעדיין לא נתפרשו להן ארבע מיתות בית דין ונידונו במיתת בני נח שכל מיתתן בסייף כדאמריגן בסנהדרין (דף נו.): **גיפף ונישק.** אין בהן מיתת בית דין כדתנן בארבע מיתות (שם פ:) אלא בידי שמים נידונו במגפה: **כל בני לוי.** שכולן בכלל זה: **האומר לאביו ולאמו.** במעשה העגל לא רואיתיו נעשו אלהים עליהם לנקום נקמתם של מקום אלמא אביו ואמו אחיו ובניו עבדו ע״ז: **ומסוך שבועלין.** בני ארץ ישראל את הבבליים היו קורין כל קלי הראש ועושי דבר אלא כהונן על שמם: **תנוח דעתך.** משפחתו היתה מבבל והיה קשה לו הדבר: **מה שהי צפירא דין וחובי דרא סגיאין.** מה מתעבב שעיר זה כאן ועונות הדור מרובין והן עליו: **מתני׳ מיקירי ירושלים.** מחשובי ירושלים: **עד סוכה הראשונה.** סוכות עשו לו בדרך ובני אדם הולכין לגור שם לפני יום הכפורים שמלוין אותו מסוכה לסוכה:

[ואין עירוב והוצאה ליום הכיפורים. ובכריתות פרק אמרו לו (יד, א) קאמר הא דרפרם בדומה היא דשאני יום הכיפורים] דהכשרו בכך. ומימה דאמאי לא פריך (כך) [כאן] דתלמוד. י״ל שדרך התלמוד להאריך במקום זה יותר מבמקום זה, אבל דוחק הוא לפרש דהכא מיירי בהרכבתו דהוה אמינא דלא דמי יום הכפורים אלא בשיטול לגבא השעיר ברגליו דאין הכשרו בשהגיע להרכיבו על כתיפו, ובכריתות מיירי להתיר איסור תחומין ובמאן דאמר שהגיע הרכיבו דשאני יום הכפורים דהכשרו בכך, כי אין נראה כלל שיהו שניהם אלו דברי רפרם ואתמלמד לא הזכיר כאן אותה של שם, ולשם אותה שבכאן. ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. ואמ״ג דכתיב לא תעשו כל מלאכה גבי יום הכפורים הולאה אינה מלאכה גמורה ולהכי בעי היכא כתיבא כלאמריגן בריש זהורק [שבת לו, ב] וכדפרישית בפ״ק דעירובין [יח, ב] ובריש שבת [ב, א] ומצוות [ג, א]. **אהא בשלום אני ואתם.** כלומר אהא [כמותו] שהיה בני מאד וכן הוא בירושלמי (פ״ו ה״ג) ובתוספתא [פ״ג] ולא כפירש״י. **פלוני מהו לעולם הבא.** פי׳ ר״ת שאלו את ר׳ אליעזר אבשלום שבא על פלגשי אביו מהו לעולם הבא, מי סבירא [לן] הא דאמר רב [שבת לו, ב] נשים בכתובה ופילגשים בלא כתובה וקידושין. וכן שאל על שלמה מי סבירא לן כר׳ יוחנן דאמר [שבת לו, ב] כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה. **מהו להציל בבשה מיד הארי.** כלומר בת שבע מיד דוד, מי סבירא לן מה דאמר ר׳ יוחנן [בכתובות לו, ב] כל היוצא למלחמת דוד גט כריתות כתב לאשתו [ואוריה נתן גט לבת שבע. מהו להציל הרועה מיד הארי, כלומר מהו להציל אוריה מיד [דוד], מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וניתן להציל, או אין חולקין כבוד לתלמיד ומורד במלכות הוא. ומסקנא בהו שאילתא. לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מרבו לעולם. במעשה העגל רב ולוי, חד אמר זיבח וקיטר בסייף, גיפף ונישק במיתה, שמח בלבו בהדרוקן. וחד אמר מי שהעמידו עליו עדים והתראה בסייף, עדים בלא התראה במיתה, לא עדים ולא התראה בהדרוקן, חולי נפוח בני מעיים עד שימות. שבט לוי לא עבד ע״ז. והאי דכתיב ולאביו ולאמו לא ראיתיו וגו׳, אביו, אבי אמו ישראל, וכן אמו [מ]ישראל. אחיו מאמו בן ישראל. בניו בני בתו מישראל. **וכבש** עושין לו מפני הבבלים שהיו מתלשין בשעורי כו׳. [תנא משוך בפירה זה זעיר, וחובי דדרא סגיאין. כלומר, מהר וצא שעיר זה קטן וחטאות הדור מרובין.]

תורה אור השלם

1. כֵּן יֹאבְדוּ כָל אוֹיְבֶיךָ יְיָ וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ וְתִשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה: שופטים ה לא
2. וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן אֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ:
שמות לה כה
3. וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיְיָ אֵלָי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי:
שמות לב כו
4. הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת אַחֵיו לֹא הִכִּיר וְאֶת בָּנָיו לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ:
דברים לג ט

מוסף רש״י

זאת אומרת. מדקתני לפיכך בשבת, עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. דאם יש איסור הולאה ליה״כ, אמאי איצטריך לרבויי שבת, הא דמי יה״כ והוא הדין לשבת (כריתות יד.). **עדים והתראה בסייף.** כמשפט אנשי עיר הנדחת שהן מרובין (שמות לב ב). **תנוח דעתך.** משפחת ר׳ יהודה מבבל היתה, ולפיכך שמח בדברי ר׳ יוסי (מנחות ק).

רבינו חננאל

עתי, ואפי׳ בטומאה. שאם נטמא נכנס לעזרה ומשלחו. **עתי,** ואפי׳ בשבת. שאם חלה השעיר ואינו יכול להלך מרכיבו על כתיפו. ואפי׳ לר׳ נתן דאמר החי נושא את עצמו, (לא) [מ״מ] מיבעיא לן [קרא] חולה שני, דחולה כמאן דכפות דמי, ואינו נושא את עצמו וכמשוי הוא. וא״ר יוחנן מודה ר׳ נתן בכפות, המוציא אדם כפות, כלומר קשור ידיו ורגליו חיילל את השבת. ודברי ר׳ נתן בשבת פ׳ [המצניע] (ובע״ז) [ובעירובין] פרק [המוצא]. אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. זו השמועה בכריתות פרק אמרו לו שנים אכלת חלב. אמרו על שמועה זו דרפרם ממאי דילמא שני שעיר המשתלח דהכשירו דיום הכפורים בכך. אלא דרפרם ברייתא היא פי׳ אם בא רפרם לדקדק מיהא דתנן בכריתות א״ר מאיר אם היתה שבת והוציאו לחייב, ואמר מדקאי ביום הכפורים וקתני אם היתה שבת, ש״מ דשבת הוא דאסירא להוציא מרשות לרשות אלא אם יערב, אבל יום הכפורים מותר בלא עירוב. ונדחו דבריו. **ואסיקנא** בכריתות אלא [האין] דאמר רפרם ברייתא היא, כלומר חיצונה [היא] ולא נאמרה בבית המדרש, ולא שנא יום הכפורים אין מוציאין ולא יוצאין בתחומין אלא על ידי עירוב, דדגרסינן בעירובין פרק [בכל מערבין], ותניא אמרו בית הילל לבית שמאי אתם מודים שמערבין לגדול ביום הכפורים, אמרו להם [אבל אמרו] כשם שמערבין לגדול ביום הכפורים כך מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה, להודיעך דכולי עלמא מודים ומילתא פשוטה היא שמערבין לגדול ביום הכפורים. וכל מאן דמפרש חילוף זה טעות הן הדברים ביחד. **שאלו את ר׳ אליעזר** חלה מהו שירכיבוהו כו׳. וחכמים אומרים חלה מרכיבו על כתיפו. חלה השליח משלחו ביד אחר. **דחפו ולא מת ירד אחריו.** אם סבירא לן דאמר רב נשים בקדושין וכתובה, פילגשים בלא כתובה וקידושין. וכן שאולהו על שלמה מי סבירא לן כר׳ יוחנן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה, שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו, כלבב דוד אביו לא היה מיחטא נמי לא חטא כו׳, [כדגרסינן בפ׳ במה] בהמה יוצאה. תוספתא בתחילת יבמות, מהו להציל בכשה. כלומר בת שבע מיד דוד, מי סבירא הא דר׳ יוחנן במס׳ כתובות כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות נותן לאשתו, ואורייה נתן גט לבת שבע. מהו להציל הרועה מיד הארי, כלומר מהו להציל אוריה מיד [דוד], מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וניתן להציל, או אין חולקין כבוד לתלמיד ומורד במלכות הוא. ומסקנא בהו שאילתא. לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מרבו לעולם. **במעשה העגל** רב ולוי, חד אמר זיבח וקיטר בסייף, גיפף ונישק במיתה, שמח בלבו בהדרוקן. וחד אמר מי שהעמידו עליו עדים והתראה בסייף, עדים בלא התראה במיתה, לא עדים ולא התראה בהדרוקן, חולי נפוח בני מעיים עד שימות. **שבט לוי לא עבד ע״ז.** והאי דכתיב ולאביו ולאמו לא ראיתיו וגו׳, אביו, אבי אמו ישראל, וכן אמו [מ]ישראל. אחיו מאמו בן ישראל. בניו בני בתו מישראל. **וכבש** עושין לו מפני הבבלים שהיו מתלשין בשעורי כו׳. [תנא משוך בפירה זה זעיר, וחובי דדרא סגיאין. כלומר, מהר וצא שעיר זה קטן וחטאות הדור מרובין.]

גליון הש״ס

גמ׳ מהו לסוד **את ביתו.** עיין מהרש״א סס״ג דצ״ב בחידושי אגדות: **שם אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע.** עיין מהרש״א רפ״ד דברכות בח״א: **שם בני בתו מישראל.** עיין יומות דף סב ע״ב:

הגהות הב״ח

(**א**) גמ׳ שאלו **את** ר׳ אליעזר פלוני. נ״ב עי׳ בערוך ערך פלן הרשלון: (**ב**) **שם** לא שאלתוני אלא על פלוני ופלוני מהו לעורה״ב אמר **להם לא שאלתוני אלא** על פלוני מהו להציל הבבשה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הרועה מהו להציל הרועה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הבבשה ממזר מה הוא לירש וכו׳ לסוד **את** קברו מהו לסוד **את ביתו** לא מפני שהפליגן בדברים אלא וע״ב אמר כמיהב בתוספתא פ״ג דיבמות גרלה דעל ממזר שאלוהו לי׳ שרי לסוד את ביתו דאמרא יש לו להתאבל על שפסול הוא לבא בקהל דע״ז השיב מהו לסוד את קברו דיון שהוא פסול אין עושין לו כבוד במותו כדי שיהא היכר שזרעו פסול ולא מייני הכא בשפיכת סיד על הקבר לשם ציון כדאיתא ר״פ משקין אלא מיתת סיד שיהו עושין לקברים לשם כבוד ופירש״י כאן הוא תמוה: (**ג**) רש״י ד״ה זאת אומרת כו׳ למשמע דאין איסור **עירוב והוצאה** ליה״כ: (**ד**) **בא״ר** איסור הולאה שנזרו בטיטול מרשות לרשות: (**ה**) ד״ה נכנס כו׳ שהכהן גדול מוסרו:

מוסף תוספות

א. [ז]מיה״כ לא שמעינן לשבת. דיה״כ שאני דהכשר מצוהו בכך. רש״י כריתות יד. ד״ה דאמר. ב. ולריכא אלא איסור הבא על מפותת אביו. ריטב״ש. ג. [ד]הוא בקידושין ואיכא משום אשת אב ואשת איש. סס. ד. וכבשה קרי לה כדכתיב ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה. תוס׳ הרש״ש. ה. ואיידי דקרי לאשתו בבשה קרי נמי לאוריה רועה. סס. ו. וכדיין הרגו. ריטב״ש.

תוס׳ ישנים

עתי אפילו בשבת למאי הלכתא כו׳. דמאי שנא מעבר עבודות יום הכפורים.

(**ז**) שבת לד. קמא: [עיריובין קג.], (**ח**) כריתות יד., (**ג**) [תוספתא פ״ג ה״ט], (**ד**) [תוספתא יומות פ״ג ה״ג], (**ה**) [סוכה מז:], (**ו**) [גי׳ הערוך ממגפה וכן גי׳ רש״י כאן וכע״ז מד. ד״ה הרי הוא דומר גרס בתוספתא], (**ז**) [בע״ז אמר ר״י אמר שמואל], (**ח**) [ואמר מי לה׳ אלי ויאספו אליו כל בני לוי כל״ל ר״ש ר״ה כל בני לוי], (**ט**) [בע״ז גרסי׳ נמי אמו אמו מישראל], (**י**) [ממנות ק.], (**יא**) [ל״ל תנא נמי הכי וכ״ל במנחות ק.], (**יב**) [שבת קנב: פסחים לג: סנהדרין ל: מנחות מה. ק.], (**יג**) ל״ל ד״ל עם דלעיל], (**יד**) [שבת נו.],

(**טו**) שבת לד. קמא: [עיריובין קג.], (**יז**) כריתות יד., (**יח**) [תוספתא פ״ג ה״ט], (**יט**) [תוספתא יומות פ״ג ה״ג], (**כ**) [תוספתא יומות פ״ג ה״ג], (**כא**) [סוכה מז:], (**כב**) [בע״ז אמר ר״י אמר שמואל], (**כג**) [בע״ז אמר שמואל], (**כד**) [ואמר מי לה׳ אלי ויאספו אליו כל בני לוי כל״ל ר״ש ר״ה כל בני לוי], (**כה**) [בע״ז גרסי׳ נמי אמו אמו מישראל], (**כו**) [ל״ל תנא נמי הכי וכ״ל במנחות ק.], (**כז**) [ל״ל תנא נמי הכי וכ״ל במנחות ק.], (**כח**) [שבת קנב: פסחים לג: סנהדרין ל: מנחות מה. ק.], (**כט**) ל״ל ד״ל עם דלעיל], (**ל**) [שבת נו.],

תשעים רים. היו מירוזלים ועד (ה) לוק הר גבוה וחקוף כדאמרי׳ בגבול מלעיא 1) עלתה לרשמי לוקין ונפלה: **שבעה ומחצה רים לכל מיל.** הרי לתשעים רים י״ג מיל והסם י״ח מסעות מירוזלים לסוכה הרחשונה ומסע אחד ומסוכה לסוכה עד י׳ סוכות ט׳ מסעות הרי י׳ מסעות ומסוכה אחרונה לעוק מסע אחד הרי לכל מסע ומסע מיל חוץ מאחד מהן שיש בו ג׳ מילין היינו דקתני ומלון אותו מסוכה לסוכה שהמיל הוא תחום שבת חוץ מאחרון שהוא רחוק ג׳ מילין ומלויהו מיל ועומד מרחוק ורואה את מעשיו והחשבון הזה אינו אחד מחשבון שיסד רבי אלעזר 1) קליר וכשלשים קניס הוא קנה הרים אותו חשבון אינו עולה לאלפים אמה המיל אצל בברייתא דהאזינו בספרי ה) מלינו שם מידת חלוקת ארץ ישראל לעתיד לבוא רוחב גדול כל שבט ושבט שבעים וחמשה מיל וגם רבי אלעזר קליר יסד כן בפיוט לארחן בנקיון כפות ו) ברוחב ע״ה מיל מריעותיה והם כ״ה אלף קניס שבספר יחזקאל (מה) שנאמר ומן המדה הזאת תמוד וגו׳ וכל קנה ו׳ אמות הרי ק״ג אלף אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי ע״ה מיל: **הרי מיס והרי מזון.** בגמרא מפרש אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת: **שאינו מגיע עמו לצוק.** כמו שפירשתי לפי שהוא רחוק ג׳ מילין: **חוקן לשון של זהורית.** בגמרא מפרש טעמא: **בא ושב לו.** חוזר עד סוכה האחרונה אע״פ שהיא חוץ לתחום אפילו ברשות אין לו אלא אלפים אמה ממקום שיצא לשם ברשות זה המילו לפי שהוא מעוה וחלש ועוד שיצא לעמוד יחידי במדבר משתחשך: **מאימתי מטמא בגדים.** דכתיב והמשלח את השעיר יכבס בגדיו (ויקרא טז): **גמ׳ חמש סוכות ועשרה מילין.** וכל אחד מלויהו יותר ממיל אי ו) עד הסוכה על ידי עירוב: **סח לי אלעזר בני.** בלשון שחוק על דבריי ואמר לי אם ע״י עירוב דיי לנו בג׳ סוכות שיהיו בני ירושלים מלוין אותו שני מילין ומסוכה ראשונה יצאו לקראתו ג׳ מילין הרי ד׳ מילין שאתה יכול להרחיק הסוכה מירושלים וסוכה השניה לסוף ארבעה מילין של ראשונה ויהיו מקצת בני הראשונה מערבין לצד השניה ומקצת שיעבו לצד ירושלים וכן בני שניה מקצתן מערבין לצד הראשונה ולאחת לקראתו ג׳ מילין ומקצתן מערבין לצד צוק לצוותו ג׳ מילין: **ממקן כדברי מאיר.** דאילו לרבי יהודה ורבי יוסי אף האחרון מגיע לצוק: **לא צריך אדם לך.** לא לצרך אדם המשלח לאכול בדרך אלא מה טעם אמרו לו כן שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו לאיש רעב כמי שאין לו: **יין המלוה בשעיר.** לתפו לאחויו כדכתיב [שם] אל ארץ גזירה דבר המתגזר ויורד לי אמרת נקטוריה כוליה בסלע זמנין דקדיס ומלבין הרים דחיפת השעיר ומייתבא דעתיה משמתת ליזון החטאים ולא איכפת ליה לקיים מצות השעיר לפיכך קושר באחרונה תליה בין קרניו ועיניו תלוין בו ומאחר שהוא עסוק בו באחרונה לא יניח מלדחפו והיא לא תלבין לחלאים עד שתגמר מלאכת כולה: **דגמיס ליה לרישיה.** יכוף לראש תחת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון אם הלבין: **דכתיב**

תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל (א) על כל סוכה וסוכה אומרין לו הרי מזון והרי מים (ב) ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מאחרון שבהן שאינו מגיע עמו לצוק (ג) אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו (ד) מה היה עושה חולק לשון של זהורית חציו קשור בסלע וחציו קשור בין שני קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה (ה) מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים (ו) בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך (ז) ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים ר׳ שמעון אומר משעת דחייתו לצוק: **גמ׳** תנו רבנן (ח) עשר סוכות ושנים עשר מילין היו דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין ר׳ יוסי אומר חמש סוכות ועשרה מילין היו וכולן על ידי עירוב אמר רבי יוסי סח לי אלעזר בני אם על ידי עירוב יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ועשרה מילין כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן שלא הגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו כמאן כר׳ מאיר: על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים: (ט) תנא מעולם לא הוצרך אדם לכך (י) אלא שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו: מה היה עושה חולק לשון של זהורית: ונקטריה כוליה בסלע כיון דמצוה בשעיר דילמא קדים ומלבין ומיתבא דעתיה ונקטריה כוליה בין קרניו זמנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה ת״ר (יא) בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין ומתביישין התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין וראין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהיו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו אמר ר׳ נחום בר פפא משום רבי אלעזר הקפר בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שעיר למדבר היה מלבן וידעו שנעשית מצותו שנאמר (יב) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: לא היה מגיע למחצית ההר: איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל חד אמר (יג) מותרין וחד אמר אסורין מאן דאמר מותרין דכתיב

רבי יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין. יש ספרים שיש בהן עשר סוכות אם כן לפי זה האחרונה היתה עומדת בצוק ואמרת משום חולשא דמשלח כדי שלא יצטרך לחזור וילין שם: **וכולן** על ידי עירוב. מכאן מקשים אהא דאמרי בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.). כזה יהו כל שובתי שבת פירוש אלפים דתחום שבת ומעביר ד׳ אמות ברשות הרבים כולהו נותנין להם אלכסונן ומפר״מ דבכל לד שילך נותנין לו אלכסון ויכול לילך בשבת אלכסון של אלפים (א) ובכל מקום שמזכיר בגמרא עמוד הרחב ד׳ על ד׳ לאו דווקא אלא בעי שיהא ריבועו כ״שיעור אלכסון של ד׳ על ד׳ הייינו ה׳ טפחים ושלש חומשין וגבי כוורת בפ״ק דשבת (דף ח.) דנקט רחבה ו׳ ולא נקט רחבה ד׳ כמו בכל דוכתא משום דבכל דוכתא דאיירי במרובע לא הוה צריך למינקט אלא ד׳ וממילא ידענא כמו שהוא באלכסונו כן הוא בכל מקום (ב) אבל פתח כוורת עגולה היא ומי הוה נקט רחבה ד׳ הוה משמע מכל לד כי כוורת אין לה אלכסון וקשה לפי׳ מכאן משמע דתחום שבת מיל והייינו אלפים ומו לא (ג) כמו שהוכיח רש״י (ד) מיהו יש לומר דסימנא בעלמא הוא מיל כמו בכל דוכתא דנקט אלפים אף על גב דיהבי ליה אלכסון הכי נמי הכא נקט מיל אף על גב דיהבי ליה אלכסון מיהו קשה לפירושו דהא פאות דשבת ילפינן מעבי לויס (ה) ועבי לויס אין נותנין אלא לפאות העולם כדאיתא בפרק כיצד מעברין (עירובין דף נו:) על כן פירש רבינו שמואל דהחולך ממזרח העולם למערבו או מצפון לדרום אין נותנין לו פאות אבל החולך מקרן דרומית מערבית של עולם למזרחית צפונית נותנין לו פאות (ו) ועמוד ברה״ר גבוה י׳ ורחב ד׳ על ד׳ אם העמיד ריבועו לריבועו של עולם וזרק וגם על גביו חייב ואם אלכסונו עומד לריבוע העולם (ז) אינו חייב עד שיהא ריבועו ה׳ טפחים וג׳ חומשין (ח): **כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן כו׳.** מימה לי אמאי לא קאמר כמאן אזלא הא דתנן חוץ מאחרון שבהם דהא במתניתין נמי קתני לה וליכא למימר דגרסינן דתנן כמו יש ספרים שהוגה בהן דתנן ואמתני׳ קאי דאם כן אמאי מיבעי ליה אסיפא מריש הוה מצי לאוכוחי דמתני׳ אמיא כרבי מאיר דקתני מירוזלים עד לוק ל׳ ריס ז׳ ומחצה לכל מיל דהייינו כרבי מאיר דאמר י״ב מיל ונראה לי דגרס דתניא וסיפא דהא בריתא דתניא עלה היא ובתר פלוגתא דרבי מאיר ור׳ יהודה ורבי יוסי קתני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר אוחכר בריש ובתר הכי ר׳ יהודה ובתר הכי רבי יוסי לכאורה הוה משמע דמסקנא דמילתא דר׳ יוסי היא לכבי איצטריך לאמתוני דתתאן לא״ק דהייינו רבי מאיר וכי האי גוונא איכא בפ״ק דסנהדרין (דף ו:) דן את הדין אתאן לא״ק ובפרק לא יחפור (ב״ב דף כה:) נמי איכא כי האי גוונא: אמר

מחבפרין דלמא קדים ומלבין ג) כדכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ולא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה אברים אברים. אותן אברים רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

ה) מולין דף יח:, ב) [וטוספתא פ״ג ה״ח], ג) [לעיל יח: וש״נ], ד) ר״ה לח:, ה) [מעילה יח:], ו) [דף נב:], ז) [נב׳ שקלים בסילוק המתחיל לו לחים], ח) [לב יב], ט) [ויש ב׳ של סוכות בסילוק המתחיל כי אקח מועד], י) [רש״ש מש״ו], כ) [וע״ע תוס׳ עירובין נא. ד״ה מזה].

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה תשעים רים היו מירוזלים ועד הצוק לוק הר גבוה:

מוסף תוספות

א. וא״כ שיעור תחום שבת הוי אלפים וח״מ אמות, דכל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשא באלכסונא. רבינו פרץ עירובין נא. ב. בעמוד וכו׳ שדרכו להיות מרובע, וע״י הריבוע שיש בו אלכסון יודענן שצריך הן ואלכסונן, ואם היה מזכיר חמשה טפחים וג׳ חומשים הוה אמינא דבעי הן ואלכסונן. תוס׳ הרא״ש שבת מ. ג. [שנאין לומר שהמיל אלפים אמה ואלכסונן. שם. ד. מדמרש מדברי הקלירי שאינו כ״א אלפים אמה. שם. ה. דכתיב זה יהיה לכם מגרשי הערים, כזה יהיו כל שובתי שבת, כמו מגרשי הערים שנותן להם פאות. שם. ז. לא יתבינן אלכסון אלא כשהולך שלא בסדר העולם אלא כדרך אלכסון רוחות העולם, אבל אם מעביר בדרך ישר שלפניו אין לו אלא אלפים. רבינו פרץ שם. ז. דאלכסון הוי ממדרה למערב או מצפון לדרום. שם.

תוס׳ ישנים

[סנהדרין ס, ב]. לא עדים ולא התראה בהדדיקן. שבתקן כסוטות כדאמרינן בע״ז [מד, ב] שפיה מוריקות, והדריקון ויריקן מדא מילבא היא כדאמר ביומא [פ, ב] העבירום לפני ניר וכל הרואיה ליעבא פיה מוריקות דאמר מר סימן לעבירה הדריקן. ואע״ג דאמרינן בברכות [סב, ב] עמוד החחר מביא לידי הדרקון וקילון החחר מביא אדם לידי יריקון, מ״מ שני מינין הן ודומין לאחד שנטען לגד יריקון. מ״ר. **אם אמו מישראל.** אבל לא בעי למימר אמו מישראל דלא מיסתבר ליה שעבדו נשי הגויים ע״ז.

ע״ב מענוד קודם

מתני׳. תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל. פי׳ רש״י דהא מיל אלפים אמה שהרי שניהו בברייתא דסיפרי [האזינו פי׳ שנו] במתא תוקמא אחרת לכל שנו ושנו שבעים וחמשה מיל וכן חמשה ועשרים אלף קנין בספר יחזקאל [מח״ק], והקנה שש אמות הרי מאה וחמשים אלף אמה הן לכל אלפים אמה מיל הרי שבעים וחמשה מיל. ומכאן קשה על פי׳ ר״ת דס״ל מי שהוציאוהו [עירובין כח, א] דקאמר התם ארבע אמות שאמרו הן ואלכסונן כו׳ דבין ברבוע [העולם] בין בשאר רוחות בעינן אלפים עם אלכסונן שהן אלפים אמה [וח״מ אמות] וכן בזריקה ארבעה אמות והעברה בעינן אלכסונן, דהא הכא לא תסיב אלא אלפים אמה מלומלמות שהן מיל כמו שמשמע לכאן, ועוד קשה כי בכל התלמוד נקט עמוד גבוה עשרה ורחב ארבעה ואמאי נקט רחב ארבעה שאם הוה ליה למינקט שהאלכסון של ארבעה קרוב לשאם הוא, וכי תימא דרוחב ארבעה ואלכסון לאמתר, אם כן בפרק קמא דשבת (ח, א) גבי כוורת דנקט רחב שאם פי׳ שיש עגולה וכשתרבעה תעלה כה אלכסון ד׳ על ד׳ שיעלה קרוב לי׳ טפחים לפי׳ רש״י דהתם [ו]אלפי׳ ר״ח ששה טפחים ממש עם עובי הדפנות, (לר״ת) [טפי מר״] על ד׳ הוה ליה למינקט יותר מאם הוה ד׳ [ו]אלכסונן, ועוד קשה לרבינו בפרק כיצד מעברין [עירובין כו, ב] בשמעתא דטבלא מרובעת מוכח בהדיא גבי עבי לויס דילפינן מייהו פיאות של תחומי שבת שלא היה בריבוע אלא אלפים ממש כדפרישית התם. ויש לתחוש לתוס׳ דגבי עבי לויס יש מיליק בין אלכסון של קרנות לשאר רוחות, בתחום שבת אין נכון לקבל כאן יותר מבמקום אחר. מיהו נראה לי בפי׳ רבינו (שמעון) [שמואל] שפירש דוקא לקרנות שמרובעין לריבוע עולם כדמוכח התם בעינן אלכסון ולא לשאר רוחות. מ״ר. **בא** וישב [שם] עד לאחר שלא הצליח, כי רש״י פי׳ יפה שיהא לעמוד במדבר וגם הוא מלא ומעוטה, ואין לומר שיוציאו אחרים אלא ולא יעמוד יחידי, כי אין נכון לראות כולן אם הולכן המוט אם לאו. ואומר רבינו דאפילו לאחר תמוגון לאוריתא כיון אלא הוה אם אפיתתו שם אחר לא אין כאן איסור מן המוזיה דרבנן נמי לא גזור בכי האי גוונא. מ״ר. **גמ׳.** רבי יהודה אומר עשר סוכות בעשר מיליין. כך כתוב בכל הספרים ואינו יודע ליישבו, כי ג״ל עשר סוכות כתוב ר׳ מילין כיון שלא אפיתתו אלא ד׳ אלא ד׳ ירושלים ולא אלא הלוק הוה עשה סוכה, על כן נראה דגרסינן תשע סוכות, וכן מביאו בתוספתא [ס״ג]. **סח לי אליעזר בני על ידי עירוב כו׳.** מיהו אין זה תשובה ממש כי אי אפשר לאלו. **כמאן אזלא הא דתניא** חוץ מאחרון שבהם כו׳. ומכאן דאמרינן דאם אין נכון לקבל אם אינו מלא אלא אלפים אמה אינו מלא אלא אלפים אמה. [ו]שניה כן בספרים הרבה, ולא גרסינן דתנן, דא״כ דמתני׳ היא מריש הוה ליה לתיתי דקתני בהדיא ר״ג מילין. ל״ר יוסף. **לא נצרך אדם לכך.** אבל אם היה לריך הוי מתכיני לה